

Sarajevo, 17. veljače 2022.

Izmjene u kanonima Zakonika kanonskog prava prema motupropriju *Assegnare alcune competenze* pape Franje

Docent na Katedri kanonskog prava Katoličkog bogoslovnog fakulteta Univerziteta u Sarajevu dr. sc. Ilija Marković, koji obavlja i službu župnika župe Ilijaš, donosi prijevod izmjena u kanonima Zakonika kanonskog prava prema motupropriju *Assegnare alcune competenze (Dodijeliti neke nadležnosti)* pape Franje koji je stupilo je na snagu 15. veljače 2022. Tekst vlč. Ilije Markovića prenosimo u cijelosti:

U vrijeme pontifikata pape Franje Zakonik kanonskog prava doživio brojne izmjene. Od stupanja na snagu ovog Zakonika, 27. studenog 1983. do danas (16. veljače 2022.), ukupno je izmijenjen 151 kanon. Neki su doživjeli manje stilske i jezične korekcije, u drugima je pravna odredba preciznije formulirana dok su treći u cijelosti promijeni novog odredbom.

U uvodu svog apostolskog pisma u obliku motuproprija naslovljenog *Dodjela određenih mjerodavnosti (Assegnare alcune competenze)*¹ papa Franjo je izmijenio određene kanone u Zakoniku kanonskog prava za latinsku Crkvu kao i s njima povezane kanone Zakonika istočnih Crkava. To dodjeljivanje novih mjerodavnosti dijecezanskim biskupima, koje su ranije bile pridržane Apostolskoj stolici, pojašnjava Papa, „odgovara crkvenoj dinamici zajedništva i vrednuje blizinu“ te nastavlja da „zdrava decentralizacija može samo promicati takvu dinamiku, ne ugrožavajući njezinu hijerarhijsku dimenziju“. U nastavku donosim izmjene kanona (**masnim slovima**) u Zakoniku kanonskog prava latinske Crkve s osobnim (neslužbenim) prijevodom kanona.

Kan. 237 – Obveza osnivanja velikog sjemeništa.

Stari kanon	Novi kanon
Kan. 237, §2. Neka se međubiskupijsko sjemenište ne osniva, osim ako se prije i za sam osnutak i za statut sjemeništa dobije odobrenje Apostolske Stolice i, dakako, biskupske konferencije, ako se radi o sjemeništu za sve njezino područje, inače biskupa kojih se to tiče.	Kan. 237, §2. Neka se međubiskupijsko sjemenište ne osniva, osim ako se prije i za sam osnutak i za statut sjemeništa dobije potvrdu Apostolske Stolice i, dakako, biskupske konferencije, ako se radi o sjemeništu za sve njezino područje, inače biskupa kojih se to tiče.

Kan. 242 - Nacionalna uredba o svećeničkom odgoju i obrazovanju (Ratio fundamentalis nationalis)

Stari kanon	Novi kanon
Kan. 242 - §1. Neka svaki narod ima	Kan. 242 - §1. Neka svaki narod ima

¹ Usp. FRANJO, apostolsko pismo u obliku motuproprija *Assegnare alcune competenze*, 15. veljače. 2022., čl. 1-10. https://www.vatican.va/content/francesco/it/motu_proprio/documents/20220211-motu-proprio-assegnare-alcune-competenze.html [pristupljeno 15. 2. 2022.].

<p>uredbu o svećeničkom odgoju i obrazovanju koju, uzevši dakako u obzir odredbe koje je izdala vrhovna crkvena vlast, treba da izradi biskupska konferencija a odobri Sveta Stolica i koja treba da se prilagodi, uz ponovno odobrenje Svete Stolice, novim okolnostima. Neka se u uredbi odrede vrhovna načela i opće odredbe odgoja i obrazovanja koje treba da se daje u sjemeništu, prilagođene pastoralnim potrebama svake pojedine regije ili pokrajine.</p>	<p>uredbu o svećeničkom odgoju i obrazovanju koju, uzevši dakako u obzir odredbe koje je izdala vrhovna crkvena vlast, treba da izradi biskupska konferencija a potvrdi Sveta Stolica i koja treba da se prilagodi, uz ponovno potvrđivanje Svete Stolice, novim okolnostima. Neka se u uredbi odrede vrhovna načela i opće odredbe odgoja i obrazovanja koje treba da se daje u sjemeništu, prilagođene pastoralnim potrebama svake pojedine regije ili pokrajine.</p>
---	---

Kan. 265 – Upis klerika ili inkardinacija

Stari kanon	Novi kanon
<p>Kan. 265 - Svaki klerik treba da bude inkardiniran ili u neku partikularnu Crkvu ili osobnu prelaturu, ili neku ustanovu posvećenoga života ili družbu koja ima takvu ovlast, tako da se nikako ne može dopustiti da bude klerika bez inkardinacije ili klerika lotalica.</p>	<p>Kan. 265 - Svaki klerik treba da bude inkardiniran ili u neku partikularnu Crkvu ili osobnu prelaturu, ili neku ustanovu posvećenoga života ili družbu koja ima takvu ovlast, ili također u javno kleričko društvo koje dobilo takvu ovlast od Apostolske stolice, tako da se nikako ne može dopustiti da bude klerika bez inkardinacije ili klerika lotalica.</p>

Kan. 604 – Red djevičâ. Ovaj kanon od sada ima novi, §3 kojeg dosadašnja kanonska odredba nije imala, a tiče se prava djevičâ na udruživanje.

Stari kanon	Novi kanon
---	<p>Kan. 604 - §3. Priznavanje i osnivanje ovih društava na biskupijskoj razini pripada dijecezanskom biskupu, na svojem području, na nacionalnoj razini to pripada Biskupskoj konferenciji, na svojem području.</p>

Kan. 686 – Boravak izvan redovničke kuće (eksklaustracija). U ovom kanonu je povećano vrijeme u kojem član s doživotnim zavjetima može boraviti izvan redovničke kuće (§1). Ostali paragrafi su ostali nepromijenjeni.

Stari kanon	Novi kanon
<p>Kan. 686 - §1. Vrhovni voditelj, s pristankom svojega vijeća, može članu s doživotnim zavjetima zbog važnog razloga dati dopuštenje da boravi izvan kuće, ali ne više od tri godine i pošto prije dobije pristanak ordinarija mjesta u kojemu mora boraviti, ako se radi o kleriku. Produžiti dopuštenje ili ga dati na više od tri godine</p>	<p>Kan. 686 - §1. Vrhovni voditelj, s pristankom svojega vijeća, može članu s doživotnim zavjetima zbog važnog razloga dati dopuštenje da boravi izvan kuće, ali ne više od pet godina i pošto prije dobije pristanak ordinarija mjesta u kojemu mora boraviti, ako se radi o kleriku. Produžiti dopuštenje ili ga dati na više od pet godina</p>

pridržano je Svetoj Stolici ili, ako se radi o ustanovama biskupijskoga prava, dijecezanskom biskupu.	pridržano je jedino Svetoj Stolici ili, ako se radi o ustanovama biskupijskoga prava, dijecezanskom biskupu.
---	---

Kan. 688 – Napuštanje ustanove. Ovaj kanon doživio je promjenu samo u §2. Kan. 688, §2 CIC/83 i kann. 496, §1-2 CCEO i 546, §2 CCEO, koji se odnose na članove s privremenim zavjetima a koje zbog važnog razloga traže da napuste redovničku ustanovu, dodjeljuju vrhovnom voditelju nadležnost, ali s pristankom njegova vijeća dati to dopuštenje.

Stari kanon	Novi kanon
Kan. 688, §2. Tko za trajanja privremenog zavjetovanja, zbog važnog razloga, moli da napusti ustanovu, u ustanovi papinskoga prava može od vrhovnog voditelja s pristankom njegova vijeća dobiti dopuštenje da je napusti; u ustanovama biskupijskoga prava i u samostanima, o kojima se govori u kan. 615, da bi dopuštenje bilo valjano, mora ga potvrditi biskup kuće kojoj član pripada.	Kan. 688, §2. Tko za trajanja privremenog zavjetovanja, zbog važnog razloga, moli da napusti ustanovu može od vrhovnog voditelja s pristankom njegova vijeća dobiti dopuštenje da je napusti; u samosvojnim samostanima, o kojima se govori u kan. 615, da bi dopuštenje bilo valjano, mora ga potvrditi biskup kuće kojoj član pripada.

Kan. 699 – Otpuštanje članova. I ovaj kanon je doživio izmjene u pogledu mjerodavnosti autoriteta koji donosi odluku o otpuštanju člana. Promijenjen je §2 koji govori o samosvojnim samostanima (*sui iuris*).

Stari kanon	Novi kanon
Kan. 699, §2. U samosvojnim samostanima, o kojima se govori u kan. 615, odluka o otpuštanju pripada dijecezanskom biskupu, kojemu neka poglavar podnese spise što ih je pregledalo njegovo vijeće.	Kan. 699, §2. U samosvojnim samostanima, o kojima se govori u kan. 615, odluka o otpuštanju pripada vrhovnom poglavaru s pristankom njegovog vijeća.

Kan. 700 – Odluka (dekret) o otpuštanju. Ova odluka ima pravnu snagu u trenutku u kojoj se ona saopći onomu koga se tiče. Više nije potrebno da tu odluku potvrdi Sveta Stolica, tj. Kongregacija za ustanove posvećenoga života.

Stari kanon	Novi kanon
Kan. 700 - Odluka o otpuštanju nema snage, osim ako je potvrdi Sveta Stolica kojoj treba da se pošalju odluka i svi spisi; ako se radi o ustanovi biskupijskoga prava, potvrđivanje pripada biskupu biskupije gdje se nalazi kuća kojoj je redovnik pripisan. Odluka pak, da bi bila valjana, mora naznačiti pravo otpuštenoga da se u	Kan. 700 - Odluka o otpuštanju izdana članu ima snagu od trenutka kada se priopći onomu koga se tiče. Odluka pak, da bi bila valjana, mora naznačiti pravo otpuštenoga da se u roku od deset dana poslije primitka obavijesti uteče mjerodavnoj vlasti. Utok ima obustavni učinak.

roku od deset dana poslije primitka obavijesti uteče mjerodavnoj vlasti. Utok ima obustavni učinak.

Kan. 775 – Zadaća dijecezanskog biskupa i biskupske konferencije. Reformom pape Franje §2 ovoga kanona, koji govori o zadaći biskupske konferencije u izdavanju katekizma za vlastito područje, doživio je manju izmjenu, i to:

Stari kanon	Novi kanon
Kan. 775, §2. Zadaća je biskupske konferencije da se brine, ako se to čini korisnim, da se izdaju katekizmi za njezino područje, s prije dobivenim odobrenjem Apostolske Stolice.	Kan. 775, §2. Zadaća je biskupske konferencije da se brine, ako se to čini korisnim, da se izdaju katekizmi za njezino područje, s prije dobivenom potvrdom Apostolske Stolice.

Kan. 1308 – Smanjenje misnih obveza. Do reforme pape Franje smanjenje misnih obveza, iz opravdanog i nužnog razloga, je bilo pridržano Apostolskoj Stolici. Sada je pak ono u mjerodavnosti dijecezanskog biskupa i vrhovnog voditelja kleričke ustanove posvećenog života ili kleričke družbe apostolskog života.

Stari kanon	Novi kanon
Kan. 1308 - §1. Smanjenje misnih obveza, što se smije činiti samo zbog opravdanog i nužnog razloga, pridržano je Apostolskoj Stolici, uz poštovanje propisa koji slijede. §2. Ako je u zakladnim ispravama to izričito određeno, ordinarij zbog smanjenih prihoda može smanjiti misne obveze. §3. Zbog smanjenja prihoda, dokle god traje uzrok, dijecezanski biskup ima vlast smanjiti, u skladu s misnim prilogom koji zakonito vrijedi u biskupiji, oporučne ili bilo kako utemeljene mise koje su samostalne, samo ako nema nikoga tko bi bio dužan i tko bi se mogao uspješno potaknuti da poveća prilog. §4. Dijecezanskom biskupu pripada vlast da smanji misne obveze ili oporučne mise koje opterećuju crkvenu ustanovu, ako su prihodi nedovoljni da bi se prikladno postigla svrha vlastita istoj ustanovi. §5. Tu vlast, o kojoj se govori u §§3. i 4 , ima i vrhovni voditelj kleričke redovničke ustanove papinskoga prava.	Kan. 1308 - §1. Smanjenje misnih obveza, što se smije činiti samo zbog opravdanog i nužnog razloga, pridržano je dijecezanskom biskupu i vrhovnom voditelju kleričke ustanove posvećenog života ili kleričke družbe apostolskog života. §2. Zbog smanjenja prihoda, dokle god traje uzrok, dijecezanski biskup ima vlast smanjiti, u skladu s misnim prilogom koji zakonito vrijedi u biskupiji, oporučne ili bilo kako utemeljene mise koje su samostalne, samo ako nema nikoga tko bi bio dužan i tko bi se mogao uspješno potaknuti da poveća prilog. §3. Dijecezanskom biskupu pripada vlast da smanji misne obveze ili oporučne mise koje opterećuju crkvenu ustanovu, ako su prihodi nedovoljni da bi se prikladno postigla svrha vlastita istoj ustanovi. §4. Tu vlast, o kojoj se govori u §§2. i 3 , ima i vrhovni voditelj kleričke redovničke ustanove papinskoga prava.

Kan. 1310 – Odredbe o stavu prema ostalim željama i nakanama darovatelja.

Stari kanon	Novi kanon
<p>Kan. 1310 - §1. Ako mu je utemeljitelj izričito dao tu vlast, ordinarij može smanjiti, ublažiti, zamijeniti odredbe vjernika za nabožne svrhe samo zbog opravdanog i nužnog razloga.</p> <p>§2. Ako izvršenje nametnutih obveza postane nemoguće zbog smanjenih prihoda ili nekog drugog razloga, bez ikakve upraviteljeve krivnje, ordinarij može, pošto se posavjetuje s onima kojih se to tiče i sa svojim ekonomskim vijećem te poštujući na najbolji mogući način utemeljiteljevu volju, pravično smanjiti te obveze, osim misnih obveza, što se ravna prema propisima kan. 1308.</p> <p>§3. U ostalim slučajevima potrebno je uteći se Apostolskoj Stolici.</p>	<p>Kan. 1310 - §1. Ako mu je utemeljitelj izričito dao tu vlast, ordinarij može smanjiti, ublažiti, zamijeniti odredbe vjernika za nabožne svrhe samo zbog opravdanog i nužnog razloga, pošto se posavjetuje s onima kojih se to tiče i sa svojim ekonomskim vijećem te poštujući na najbolji mogući način utemeljiteljevu volju.</p> <p>§2. U ostalim slučajevima potrebno se uteći Apostolskoj Stolici.</p>

Zaključno donosim pregled svih dosadašnjih izmjena na Zakoniku kanonskog prava koje samo potvrđuju tezu da pravo nije nešto statično, daleko od života Crkve i čovjeka. Stoga svaka nova izmjena zakona smjera prema vrhovnom zakonu Crkve, spasenju duša – *salus animarum superma lex* (usp. kan. 1752).

Kanon	Vrsta promjene	Dokument s kojim je izvršena promjena u Zakoniku
Knjiga I.: Opće odredbe		
111-112	Novi tekst	Franjo, m.p. <i>De concordia inter Codices</i> , 31. 5. 2016., čl. 1-2
189, §3	Djelomično ukidanje	Franjo, m.p. <i>Imparare a congedarsi</i> , 12.02.2018., čl. 5
Knjiga II.: Božji narod		
230, §1	Novi tekst	Franjo, m.p. <i>Spiritus Domini</i> , 10. 1. 2021.
237, §2	Novi tekst	Franjo, m.p. <i>Assegnare alcune competenze</i> , 11. 2. 2022., čl. 1.
242, §1	Novi tekst	Franjo, m.p. <i>Assegnare alcune competenze</i> , 11. 2. 2022., čl. 2.
265	Novi tekst	Franjo, m.p. <i>Assegnare alcune competenze</i> , 11. 2. 2022., čl. 3.
360-361	Promjena odredbe bez mijenjanja teksta	Ivan Pavao II., apost. konst. <i>Pastor bonus</i> , 28. 6. 1988., čl. 45-47
535	Novi tekst	Franjo, m.p. <i>De concordia inter Codices</i> , 31. 5. 2016., čl. 3
579	Novi tekst	Franjo, m.p. <i>Authenticum charismatis</i> , 1. 11. 2020.

604, §3	Novi tekst	Franjo, m.p. <i>Assegnare alcune competenze</i> , 11. 2. 2022., čl. 4.
628, §2, 1°	Djelomično ukidanje	Kongregacija za Ustanove posvećenog života i Družbe apostolskog života, Uputa <i>Cor orans</i> , 1. 4. 2018., br. 111.
638, §4	Djelomično ukidanje	Kongregacija za Ustanove posvećenog života i Družbe apostolskog života, Uputa <i>Cor orans</i> , 1. 4. 2018., br. 52, 81 d), 108.
667, §4	Djelomično ukidanje	Kongregacija za Ustanove posvećenog života i Družbe apostolskog života, Uputa <i>Cor orans</i> , 1. 4. 2018., br. 83 g), 174, 175.
686, §1	Novi tekst	Franjo, m.p. <i>Assegnare alcune competenze</i> , 11. 2. 2022., čl. 5.
686, §2	Djelomično ukidanje	Kongregacija za Ustanove posvećenog života i Družbe apostolskog života, Uputa <i>Cor orans</i> , 1. 4. 2018., br. 130, 177, 178.
688, §2	Novi tekst	Franjo, m.p. <i>Assegnare alcune competenze</i> , 11. 2. 2022., čl. 6.
694	Novi tekst	Franjo, m.p. <i>Communis vita</i> , 19. 3. 2019, čl. 1.
695, §1	Ispravka pozivanja na kanon	Franjo, apost. konst. <i>Pascite gregem Dei</i> , 23. 5. 2021, kan. 1395, §2 → kann. 1395, §§ 2,3; 1398
699, §2	Novi tekst	Franjo, m.p. <i>Assegnare alcune competenze</i> , 11. 2. 2022., čl. 7.
700	Novi tekst	Franjo, m.p. <i>Assegnare alcune competenze</i> , 11. 2. 2022., čl. 7.
729	Novi tekst	Franjo, m.p. <i>Communis vita</i> , 19. 3. 2019, čl. 2.

Knjiga III.: Naučiteljska služba Crkve

750	Novi tekst	Ivan Pavao II., m.p. <i>Ad tuendam fidem</i> , 18. 5. 1998, br. 4 A
775, §2	Novi tekst	Franjo, m.p. <i>Assegnare alcune competenze</i> , 11. 2. 2022., čl. 8.

Knjiga IV.: Posvetiteljska služba Crkve

838	Novi tekst	Franjo, m.p. <i>Magnum principium</i> , 3. 9. 2017.
868	Novi tekst	Franjo, m.p. <i>De concordia inter Codices</i> , 31. 5. 2016., čl. 4-5.
874, §1, 3°	Promjena odredbe bez mijenjanja teksta	Papinsko vijeće za promicanje jedinstva među kršćanima, Direktorij <i>La recherche</i> , 25. 3. 1993., br. 98 b); usp. kan. 685, §3 CCEO
948	Promjena odredbe bez mijenjanja teksta	Kongregacija za kler, Dekret <i>Mos iugiter</i> , 22. 2. 1991., čl. 2
1008-1009	Novi tekst	Benedikt XVI., m.p. <i>Omnium in mentem</i> , 26. 10. 2009., čl. 1-2.
1037	Promjena odredbe bez mijenjanja teksta	Kongregacija za bogoštovlje i disciplinu sakramenata, Dekret <i>Ritus Ordinationum</i> , 29. 6. 1989.
1086	Novi tekst	Benedikt XVI., m.p. <i>Omnium in mentem</i> , 26. 10. 2009., čl. 3
1108-1109	Novi tekst	Franjo, m.p. <i>De concordia inter Codices</i> , 31. 5. 2016., čl. 6-7.

1111-1112	Novi tekst	Franjo, m.p. <i>De concordia inter Codices</i> , 31. 5. 2016., čl. 8-9.
1116	Novi tekst	Franjo, m.p. <i>De concordia inter Codices</i> , 31. 5. 2016., čl. 10.
1117	Novi tekst	Benedikt XVI., m.p. <i>Omnium in mentem</i> , 26. 10. 2009., čl. 4.
1124	Novi tekst	Benedikt XVI., m.p. <i>Omnium in mentem</i> , 26. 10. 2009., čl. 5.
1127	Novi tekst	Franjo, m.p. <i>De concordia inter Codices</i> , 31. 5. 2016., čl. 11.

Knjiga V.: Vremenita crkvena dobra

1308	Novi tekst	Franjo, m.p. <i>Assegnare alcune competenze</i> , 11. 2. 2022., čl. 9.
1310	Novi tekst	Franjo, m.p. <i>Assegnare alcune competenze</i> , 11. 2. 2022., čl. 10.

Knjiga VI.: Kaznene mjere

1311-1399	Novi tekst	Franjo, apost. konst. <i>Pascite gregem Dei</i> , 23. 5. 2021. (kanoni koji nisu promijenjeni : 1313; 1320; 1322; 1328; 1329; 1330; 1337; 1340; 1348; 1353; 1363; 1374; 1396; 1399).
1317	Posebne ovlasti	Kongregacija za evangelizaciju narodâ, Pismo od 31. 3. 2009., br. 4.
1342, §2	Posebne ovlasti	Benedikt XVI., Rescriptum ex Audientia SS.mi / Norme <i>Congregatio pro Doctrina Fidei</i> , 21. 5. 2010., čl. 21, §2.
1342, §2	Posebne ovlasti	Kongregacija za evangelizaciju narodâ, Pismo od 31. 3. 2009., br. 4.
1342, §2	Posebne ovlasti	Kongregacija za kler, Okružno pismo od 18. 4. 2009., br. 5.
1349	Posebne ovlasti	Kongregacija za evangelizaciju narodâ, Pismo od 31. 3. 2009., br. 4.
1371	Novi tekst	Ivan Pavao II., m.p. <i>Ad tuendam fidem</i> , 18. 5. 1998., br. 4 A.
1395, §2	Promjena odredbe bez mijenjanja teksta	Benedikt XVI., Rescriptum ex Audientia SS.mi / Norme <i>Congregatio pro Doctrina Fidei</i> , 21. 5. 2010., čl. 6, §1, 1°.

Knjiga VII.: Postupci

1425, §1, 1° b	Ispravka pozivanja na kanon	Franjo, m.p. <i>Mitis Iudex Dominus Iesus</i> , 15. 8. 2015., kan. 1686 → kan. 1688; kan. 1688 → kan. 1690.
1639	Ispravka pozivanja na kanon	Franjo, m.p. <i>Mitis Iudex Dominus Iesus</i> , 15. 8. 2015., kan. 1683 → 1680, §4.
1671-1691	Novi tekst	Franjo, m.p. <i>Mitis Iudex Dominus Iesus</i> , 15. 8. 2015.
1693	Ispravka pozivanja na kanon	Franjo, m.p. <i>Mitis Iudex Dominus Iesus</i> , 15. 8. 2015., kan. 1682 → kan. 1680.
1694	Ispravka pozivanja na kanon	Franjo, m.p. <i>Mitis Iudex Dominus Iesus</i> , 15. 8. 2015., kan. 1673 → kan. 1672.

1700	Ispravka pozivanja na kanon	Franjo, m.p. <i>Mitis Iudex Dominus Iesus</i> , 15. 8. 2015., kan. 1681 → kan. 1678, §4
1709, §1	Promjena odredbe bez mijenjanja teksta	Benedikt XVI., m.p. <i>Quaerit semper</i> , 30. 8. 2011., čl. 2.
1732	Djelomično ukidanje	Kongregacija za nauk vjere, Ratio agendi <i>Congregatio pro Doctrina Fidei</i> , 29. 6. 1997., čl. 28.

Ilijaš, 16. veljače 2022.

Doc. dr. sc. Ilija Marković